

Téma

Rozhovor

Názor

Odpovědnost starostů a možnosti pojištění / str. 2–3

Svatava Maradová, ústřední ředitelka SPÚ / str. 5-6

Bloodpad z venkova do měst a zpět? / str. 9

Úvodník

Evropské i národní zdroje patří k sobě

Slovy 1. místopředsedy SMS ČR Radima Sršně „musí skládat mistrovskou mozaiku“

Vážení přátelé,

jaro je v plném rozpuku a vůně šeříků je vždy neklamným znamením květnových dní, kdy si připomínáme výročí osvobození našich zemí od fašistické okupace. Bohužel až 50 miliónů životů a obrovská psychická a materiální devastace přiměla svět myslet jinak a namísto konfrontace začít spolupracovat a na pevných základech stavět mír a prosperitu.

V letošním roce si tak připomínáme nejen sedmdesáté výročí konce 2. světové války, ale také 70. výročí vzniku OSN a 65. výročí zrození projektu evropské integrace. Jak pronesl Dag Hammarskjöld, generální tajemník OSN a moudrý to vizionář, „OSN nebyla vytvořena proto, aby povzniesla lidstvo do nebes, ale aby zabránila jeho pádu do pekla“. A totéž ostatně platí i o Evropské unii, která je právem nositelem Nobelovy ceny míru, ocenění pro nás všechny, evropské národy schopné mírové spolupráce.

Často slyším od mnohých z Vás, že dotace by měly být zrušeny a obce by měly dostávat tyto peníze proporčně do svých rozpočtů. Mám pocit, že dotace v českém

podání, a to jak evropské, tak národní, jsou spíše cestou do pekel než povznášením obcí do nebeského rozvoje. Věřte však, že to není všude stejné a my všichni v „dresu“ SMS ČR se snažíme při vyjednáváních udělat maximum pro to, aby „ROPné sultanáty“, leštění klik na ministerstvech a strašlivá byrokracie spojená s každým halířem byly co nejdříve minulostí tak, jak je to v civilizovaných západních demokratických zvykem. Brzy se snad konečně rozběhne nové programovací EU, což však neznamená konec jednáním ve prospěch obcí a venkova. Již nyní se projednávají aktualizace operačních programů a děláme u nás i v Bruselu vše pro to, aby se možnosti čerpání pro venkov krůček po krůčku dále zlepšovaly.

„Jednání ve prospěch venkova nekončí“

Evropské dotace však nejsou všemocné, jedná se o pouhé jedno euro ze sta, které prochází veřejnými rozpočty. Je tak nutné „mezery“ v možnostech čerpání doplnit z národních zdrojů. V současné době se snažíme ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj coby koordinátorem regionálního rozvoje a regionálními partnery přenastavit národní dotační programy tak, aby se zjednodušily, sladily a dostatečně dokryly potřeby obcí v oblastech jakými jsou místní komunikace, veřejná prostranství, cestovní ruch, památky apod. Dovolte, abych v této souvislosti poděkoval za vskutku výbornou spolupráci zejména MMR a Asociaci krajů, kterou v oblasti regionálního rozvoje reprezentuje hejtmán Pardubického kraje Martin Netolický, venkov jim není v žádném případě lhostejný! Evropské a národní dotace by měly tvořit mistrovskou mozaiku, kde každý dílek do sebe skvěle zapadá,

a věřím, že se Česká republika bude moci v budoucnu Evropě chlubit vedle svých uměleckých skvostů i svou mozaikou regionálního rozvoje.

I naši organizaci čekají velké výzvy, spočívající zejména v definování hlavních pilířů naší činnosti v následujících dvou letech. Čeká nás také diskuze o stanovách a zmodernizování struktury naší organizace tak, aby v budoucnu co nejlépe plnila své poslání. Čeká nás volba nového předsedy či předsedkyně a dovolba členů představenstva. Dovolte, abych na tomto místě poděkoval Janě Juřenčákové, která odstoupila ze zdravotních důvodů z postu předsedkyně, za její činnost pro SMS ČR. Zároveň dovolte, abych Vám všem popřál krásné jarní a letní dny a co nejvíce „nebeských úspěchů“ v řízení Vašich obcí! A těším se na intenzivní spolupráci s Vámi všemi při překonávání výzev, které nás čekají...

Ing. Radim Sršně, Ph.D.
1. místopředseda SMS ČR

Důležitý termín do Vašich diářů

5. Republikové shromáždění SMS ČR

15. září 2015

Sledujte prosím také termíny krajských shromáždění SMS ČR, které se uskuteční v nejbližších týdnech. Využijte unikátního modelu přímého rozhodování a rovnosti hlasů všech členských obcí našeho Sdružení!

Odpovědnost starostů a členů orgánů obcí a možnosti pojištění

Chybná rozhodnutí zastupitelstev jsou důvodem mnoha obav. Jak se chránit před problémy?

Je to již více než jeden rok, co vstoupil v účinnost „nový“ občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb. – dále jen „NOZ“), který přinesl řadu změn mj. do oblasti odpovědnosti za způsobenou újmu. Ve vztahu k územním samosprávným celkům je pak důležité zejména zakotvení povinnosti péče řádného hospodáře, s níž musí být vykonávána každá volená funkce. Starostové, resp. členové volených orgánů obce se tak, co do míry požadované péče při výkonu funkce, dostávají na roveň členům statutárních orgánů obchodních korporací. Následující text shrnuje aktuální problematiku odpovědnosti za škodu v souvislosti s výkonem funkce starosty či jiné volené funkce a nastiňuje možnosti snížení těchto rizik prostřednictvím pojištění.

Čím se řídí odpovědnost starosty, členů rady a předsedů kontrolních komisí?

Podle § 5 odst. 2 zákoníku práce (dále jen „ZP“) platí, že pokud je veřejná funkce vykonávána v pracovním poměru (například funkce tajemníka obce), řídí se tento pracovní poměr zákoníkem práce. Nevzniká tedy pochybnost, že se na jeho poměr, včetně odpovědnosti za škodu, aplikuje zákoník práce. Pokud veřejná funkce není vykonávána v pracovním poměru, platí, že se na ně zákoník práce vztahuje, pouze pokud to výslovně stanoví nebo pokud to stanoví zvláštní předpisy (§ 5 odst. 1 ZP).

Vzhledem k tomu, že funkce starosty, člena rady a předsedy kontrolních komisí nejsou vykonávány v pracovním poměru a žádný právní předpis nestanoví, že by se na výkon těchto funkcí vztahovaly pracovní právní předpisy (tj. není splněna podmínka předvídaná v § 5 ZP), řídí se odpovědnost těchto osob obecnými ustanoveními občanského zákoníku (§ 2894 a n. NOZ). Tento závěr, který se opírá též o judikaturu Nejvyššího soudu (rozhodnutí NS sp. zn. 25 Cdo 1319/2004), je důležitý pro osoby vykonávající tyto funkce tím, že odpovídají do plné výše způsobené škody – nikoliv do 4,5 násobku průměrného měsíčního výdělku, jako je tomu v případě pracovních vztahů.

Pokud člen voleného orgánu nenahradil obci škodu, kterou jí způsobil porušením své povinnosti při výkonu funkce, přestože byl povinen škodu nahradit, ručí poškozenému za její plnou náhradu (§ 159 odst. 3 NOZ). Poškozený se tak v těchto případech může na člena voleného orgánu obce obrátit poté, co se nedomůže plnění na obci.

Porušení povinnosti péče řádného hospodáře jako předpoklad vzniku odpovědnosti

K tomu, aby v souvislosti s výkonem volené funkce vznikla odpovědnost konkrétní osoby za škodu, musí tato osoba porušit právem uloženou povinnost. Takovou povinností je zejména povinnost péče řádného hospodáře, která v souvislosti se správou majetku obce byla již dlouhodobě dovozoována soudní judikaturou a nově je zakotvena v ust. § 159 NOZ. V tomto ustanovení je vymezena jako výkon funkce s „nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí“.

Pojem **péče řádného hospodáře** lze ve zkratce definovat jako výkon funkce na základě dostatečných informací a v dobré víře ve prospěch obce. Péče řádného hospodáře však nepředpokládá, aby byla osoba vykonávající volenou funkci vybavena odbornými znalostmi jednotlivých oblastí (tj. nelze požadovat, aby byl současně právníkem, architektem, strojařem apod.), ale postačí základní znalosti umožňující rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu vzniku na spravovaném majetku. Péče řádného hospodáře však zahrnuje povinnost rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikované osoby, a takovou pomoc zajistit.

Nový občanský zákoník předpokládá, že člen voleného orgánu je sám schopen při svém zvolení posoudit, zda má pro výkon funkce potřebné vlastnosti a dostatečné schopnosti – zákon tak zavádí právní domněnku, že jedná nedbale ten, „kdo není péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky“.

Lze předpokládat, že většina nároků na náhradu škody se bude opírat o tvrzení porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře dle ust. § 159 NOZ.

Kdy mohou vzniknout škody?

Těžko lze vymezit veškeré případy, v nichž může dojít ke škodě, za kterou může vzniknout členům volených orgánů odpovědnost, lze však zobecnit nejčastější z nich:

1. Škoda v souvislosti se smluvními vztahy

Obec může zejména utrpět škodu tím, že uzavře smlouvu, jež je pro ni nevýhodná. Stejně tak ale může dojít ke škodě v důsledku promlčení nároku, resp. obecně pozdního uplatnění práva (např. tak zanikne možnost reklamovat vadné dílo, dojde k promlčení nároku na náhradu škody či úhrady smluvní pokuty apod.).

2. Škoda v důsledku nezákonného rozhodnutí nebo nesprávného úředního postupu

Obec odpovídá za škodu, kterou způsobila při výkonu veřejné správy v samostatné působnosti, a to buď nezákonným rozhodnutím anebo nesprávným úředním postupem. Uhrazením škody poškozenému vzniká škoda obci. Ta je v tomto případě většinou způsobena úředníky územního celku, nelze však zcela vyloučit i situaci, kdy příčinou bylo rozhodnutí či postup starosty, resp. jiného voleného orgánu obce. Obdobná situace je i v případě výkonu státní správy v přenesené působnosti. Ačkoliv v tomto případě primárně odpovídá stát, může náhradu následně po obci regresovat, čímž vznikne škoda opět obci.

3. Škoda v důsledku správního deliktu

Obci může být uložena sankce za správní delikt, a to např. v důsledku porušení povinnosti zadavatele veřejné zakázky nebo správce osobních údajů nebo v důsledku porušení rozpočtové kázně.

4. Škoda v souvislosti s pracovní právními vztahy

Tato oblast možných škod připadá do úvahy zejména v případech, kdy starosta obce plní úkoly tajemníka v oblasti zaměstnaneckých vztahů (tj. v situaci, kdy je tajemník odvolán, či obec tajemníka nemá) – hlavně se jedná o uzavírání a ukončování pracovních vztahů. Příkladem může být případ starosty města, který byl v důsledku neplatného odvolání tajemníka z funkce povinen nahradit škodu ve výši 135 tisíc Kč. Soud v tomto případě dospěl k závěru, že „žalovaný podle § 420 občanského zákoníku (pozn.: dnes toto ustanovení odpovídá ust. § 2894 NOZ) odpovídá za škodu, která žalobci vznikla vyplacením náhrady mzdy a v podobě náhrady nákladů řízení v příčinné souvislosti s tím, že žalovaný nesplnil povinnost uloženou mu usnesením Rady Města, neboť nezajistil, aby byl dosavadní tajemník městského úřadu odvolán z funkce a ukončen s ním pracovní poměr v souladu s pracovní právními předpisy. K tvrzení žalovaného, že on škodu nezavinil, když zápis o odvolání tajemníka z funkce mu nechal doručit prostřednictvím zapisovatelky, která dala zápis pouze do přihrádky v úřadě, odvolací soud uvedl, že pouhé předání zápisu ze zasedání městské rady není právním úkonem odvolání z funkce, takže je nadbytečné zjišťovat, zda žalovaný pověřil jemu podřízeného doručení zápisu tajemníkovi, a žádné důkazy k prokázání tvrzení, že své kroky konzultoval s právní

ky, žalovaný nenavrhl. Neprokázal tedy existenci okolností, které by mohly vést ke zproštění jeho odpovědnosti ve smyslu § 420 odst. 3 občanského zákoníku."

Povinnost obce vymáhat škody

Pro obec vyplývá povinnost vymáhat náhradu škody přímo ze zákona o obcích (zejména ust. § 38 zákona o obcích). Porušení této povinnosti může vést až k trestnímu stíhání v důsledku naplnění skutkové podstaty trestného činu porušování povinností při správě cizího majetku. Přesto se lze do dnes setkat s tím, že v praxi je nejčastějším řešením situace, kdy např. starosta způsobil svým jednáním či nekonáním obci škodu, jeho „pouhé“ odvolání z funkce. Jak je uvedeno výše, i v těchto případech nelze vyloučit, že poškozený bude požadovat náhradu škod přímo po starostovi z titulu ručení za dluh obce v důsledku starostova protiprávního jednání (tj. např. jednání v rozporu s péčí řádného hospodáře).

Pojištění odpovědnosti

Odpovědnost starostů lze zejména ošetřit v rámci pojištění pro obce a města. Jedná se zpravidla o balíčky pojistných produktů

obsahující zejména:

- pojištění majetku;
- pojištění odpovědnosti za újmu;
- pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Balíčky běžně zahrnují standardní znění, je však třeba s nimi dále pracovat. V rámci pojistných podmínek se lze setkat s řadou „nástrah“ - např. s vylukou z pojištění v případě „škody způsobené při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem“...taková vyluka rozsah pojištění krytí značně zúží, a je proto třeba vždy upravit v pojistné smlouvě odchýlným smluvním ujednáním.

Pojištění, které kryje odpovědnost osob ve volených funkcích obce, se sjednává pro případ právním předpisem stanovené povinnosti těchto osob (starosty, místostarosty, člena rady nebo člena zastupitelstva) uhradit škodu vzniklou obci při výkonu veřejné funkce nebo v přímé souvislosti s ní. Smyslem tohoto pojištění není pouze ochrana osob, které vykonávají volené funkce, ale též ochrana samotné obce. Ta

totiž má v důsledku sjednaného pojištění jistotu úspěšného vymození nároku na náhradu škody vůči příslušnému pojištěnému starostovi resp. členovi orgánu, za kterého škodu uhradí pojistitel až do výše sjednaného limitu pojistného plnění. Toto pojištění tak uzavírá obec, která je zároveň pojistníkem, a tedy i plátcem pojistného. Pojištění se proto nesjednává jmenovitě pro konkrétní fyzické osoby, nýbrž pro výkon dané funkce starosty, místostarosty, člena rady nebo člena zastupitelstva. Pojištěnými jsou fyzické osoby, které v době pojištění vykonávaly, vykonávají nebo budou vykonávat pojištěnou funkci. Předmětem pojištění jsou zejména finanční škody, které je pojištěný povinen uhradit obci podle obecně závazných právních předpisů, pokud byl proti němu vznesen oprávněný nárok na náhradu této škody. Z pojištění jsou dále hrazeny náklady nutné vynaložené k právní ochraně pojištěného proti uplatněnému nároku na náhradu této finanční škody.

*Mgr. Václav Bezděkovský
ředitel právního oddělení Renomia, a.s.*

3 otázky pro ...

Mgr. Oldřich Vávra, starosta obce Tupesy (Zlínský kraj)

Čím dál častěji se setkáváme s veřejně propíranými případy různých závažných pochybení při rozhodování členů obecních zastupitelstev. Obce si proto sjednávají pojištění různého druhu. Máte s tímto novým typem pojišťovacích produktů zkušenost?

Naše obec byla v uplynulém roce oslovena několika makléři i zástupci pojišťoven, kteří nabízeli pojistné smlouvy právě s odkazem na nový občanský zákoník a odpovědnost zastupitelů i přímo starosty jako statutárního zástupce. Osobně se domnívám, že žádná pojistka nekryje, ani krytí nebude takové rozhodnutí, které by bylo v rozporu se zákonem o obcích, nebo jiného platného zákona. Takových pochybení se snažíme vyvarovat. Často zmiňované náhrady související například s neproplacenou dotací, chybou ve výběrovém řízení a podobně považují rovněž za problematicky vymahatelné. Zejména proto, že v těchto případech není obvykle jedna příčina, ale několik a zodpovědnost vždy padá na starostu, který každé rozhodnutí či žádost osobně podepisuje. S ohledem na platnou právní úpravu a postavení starosty je každý projekt, každé výběrové řízení v případě malé obce rizikem zejména pro starostu. Jakékoliv usnesení, či pojistka jej zodpovědností nezbaví. Toto je propastný rozdíl mezi malou obcí a většími městy, často s řadou odborů a věcně zodpovědných úředníků. Pro případy klasických pojišťovacích rizik, léčebných náhrad, náhrad ušlého zisku, úrazového pojištění je naše obec pojištěna a pojistku pravidelně aktualizujeme s ohledem na vývoj majetku a změny cen.

Rovněž tak je pro nás jako zřizovatele školy nezbytné pečlivě sledovat dostatečné pojištění školy.

S ohledem na rozsah projektu a rozsah dotčených vlastníků v rámci realizace komplexní pozemkové úpravy, uzavřela naše obec pojištění právní ochrany, které by mělo pokrývat náklady spojené s právním zastupováním.

Kolik takové pojištění obec stojí a jakým způsobem jste vybírali z dostupných nabídek?

V době, kdy jsme pojistku uzavírali, byl velmi limitován počet pojišťoven, které by tento druh pojištění vůbec nabízely. Pro volbu nejvhodnější varianty jsme připravili cenové srovnání. Nejvíce pracné bylo srovnat dané nabídky, tak aby obsahovaly porovnatelné položky.

Tupesy mají přibližně 1100 obyvatel a devět zastupitelů. Pojištění právní ochrany nás stojí přibližně 11 500 Kč ročně.

Za dobu vašeho působení ve funkci zastupitele a starosty se lecos změnilo. Nezdá se Vám, že starostové jsou v současnosti do jisté míry obětí širokého „tažení“ veřejností vůči politikům na všech úrovních?

Starostou jsem osm let a před tím jsem zastával čtyři roky funkci místostarosty. V posledních letech se zásadně zlepšila finanční situace obcí změnou RUD. Bohužel přibyla neuvěřitelná řada výkazů a hlášení. Řada činností se výrazně formalizovala, aniž by tento formalismus přinesl cokoliv pozitivního. Vypořádat se s mnoha zákony,

kteří dopadají na obce - namátkou zákon č. 106, č. 250, zákon o evidenci obyvatel, zákon o zadávání veřejných zakázek, zákonná úprava péče o osoby s omezenou způsobilostí k právním úkonům, není vůbec snadné a zabírá obrovské množství času. Bohužel se tato agenda nijak pozitivně nepromítá do běžného života občana malé obce. Je to pouze výrazně větší administrativní zátěž starosty, kterému zbude o to méně času na vlastní rozvoj obce.

To nejvíce negativní co vidím, je nárůst formalismu při jakémkoliv rozhodování úřadů. Neřeší se reálná potřeba, nebo to co by kdo mohl udělat pro veřejný prospěch, ale úředník udělá pouze to, co má uvedeno v zákonu či vyhlášce. Věřím tomu, že řada tak nečiní proto, že by byla líná, nebo neměla vlastní rozum, ale činí tak proto, že nastavení právního prostředí v naší zemi přímo odráží od jakékoliv osobní iniciativy

vy, nebo uplatnění zdravého rozumu. V očích občanů je starosta malé obce často posledním v „hierarchii úřadů a institucí“ na koho se běžný člověk obrací se svými problémy a věří, že mu pomůže. Setkávám se s tím například v úpovědi zjevně nevýhodných smluv, spotřebitelských reklamací, často je třeba pomoci s nejrůznějšími žádostmi a tak dále. Starosta malé obce není podle zkušenosti, kterou vidím ve svém okolí, vnímán jako korupčník (což

předpokládá řada zákonů), ale stále jako důvěryhodná osoba, na kterou se občan obrací s důvěrou a vírou, že mu pomůže. Pokud by „tažení veřejnosti“ bylo opravdu systematické a věcně zaměřené, bylo by to jen a pouze dobře. V takovém případě by se snad dalo uvažovat o dlouhodobé kultivaci našeho prostředí. Zastupitelská demokracie je přímo postavena na předpokladu zájmu občanů o dění ve svém okolí. Zastupitelstva by jim měla naslouchat a být

ve svém rozhodování občanům otevřená. Pokud nebude ono proklamované „tažení veřejnosti“ doprovázeno aktivním osobním zájmem a věcnou znalostí konkrétní problematiky, žádné tažení k větší transparentnosti, nebo větší formalismus zákonů pozitivní obrát nepřinese. Demokracie je pouze pro svobodné občany, kteří mají ochotu a odvahu si udělat vlastní názor – ve svém okolí vidím, že jich pomalu přibývá.

Událost

SMS ČR vzdělává starosty v krajích

Tématem šňůry akcí pro starosty jsou tentokrát komplexní pozemkové úpravy

Věděli jste, že jeden centimetr půdy vzniká procesem trvajícím v řádech stovek až tisíců let? Je proto alarmující, pokud máme v regionech katastrální území, ze kterých dosahuje eroze a smyv ornice řádově 400 tun z jednoho hektaru za rok. Přicházíme tak pozvolně a často nepozorovaně o kvalitní zemědělské půdy.

Při jednáních na téma boje proti erozi, která vedl předseda Pracovní skupiny pro životní prostředí Karel Ferschmann s vedením Státního pozemkového úřadu padl i návrh na sérii vzdělávacích akcí pro starosty, kteří chtějí dát krajině na území svých obcí novou šanci. Tou šancí jsou právě komplexní pozemkové úpravy, tedy změna struktury zemědělské půdy tak, aby k erozi v budoucnosti nedocházelo.

Záměrem našeho sdružení je uspořádat krajská shromáždění, kde by právě téma komplexních pozemkových úprav zaznělo. Poprvé se tak stalo v úterý 31. března v Plzni, po níž následoval obdobný seminář ve středu 22. dubna v Praze.

Obou se zhostila v roli hlavní přednášející ústřední ředitelka Státního pozemkového úřadu Svatava Maradová, která představí-

la pozemkové úpravy jako nástroj obnovy a revitalizace krajiny s cílem zastavit alarmující odnos půdy z polí. Jelikož se obě akce neobešly bez bohaté diskuse, vybíráme několik nejzajímavějších momentů.

Nejvíce dotazů se točilo okolo **odpovědnosti za realizaci a následnou údržbu výsledných prvků komplexních pozemkových úprav**. Stále totiž existuje řada zemědělských subjektů, které nemají zájem na údržbě krajiny, polních cest apod. Proto by měl fungovat režim sankcí pro zemědělce, kteří svým hospodařením činí škody na půdě (například zvýšenou erozi a následnými škodami na majetcích v obcích). Bohužel, často dochází i k rychlému poničení nákladně budovaných společných zařízení a složitěmu vymáhání způsobených škod. Další překážkou, která brání procesu zlepšování stavu krajiny, je **masový prodej státní půdy v minulých letech**. Jak poukázali někteří starostové, v mnohých oblastech není k dispozici ani minimální množství půdy k realizaci společných zařízení. Přitom právě tato díla tvoří pomyslnou kostru pozemkových úprav. V ideálním případě by mělo jít o budování či obnovu prvků v kraji-

ně s respektem k jejímu historickému vývoji a tradicím. Například polní cesty na svých původních místech a na ně navázaná protierozní opatření či prvky udržující vodu v krajině (poldry, nádrže, rybníky) a mohou vrátit území ztracenou funkčnost, druhovou pestrost i estetickou hodnotu.

Drahno dodat, že spolu s ústřední ředitelkou Svatavou Maradovou se akcí zúčastnili také další specialisté. Na pořadu jednání tak byly také například typy dotací, které mohou financovat realizaci komplexních pozemkových úprav a na ně navazujících akcí. K nim patří rovněž výsadba v liniích územních systémů ekologické stability (ÚSES).

V průběhu akce starostové pokládali řadu dotazů. Z těch nejzajímavějších zmíníme například **možnost realizovat komplexní pozemkové úpravy na lesních pozemcích**. Jak se přítomní dozvěděli, tato možnost skutečně existuje, nicméně vzhledem k problémům s oceňováním různě starých porostů, je řešitelnost těchto změn pocho-pitelně velmi omezená.

Tomáš Chmela

Plzeň

Praha

Praha

Půda je nenahraditelný a omezený přírodní zdroj

Říká ústřední ředitelka Státního pozemkového úřadu

Od loňského roku stojí v čele Státního pozemkového úřadu žena. Jak tato zkušená specialista v oborech geodézie i pozemkových úprav vysvětluje nejdůležitější momenty svého poslání a jaké jsou nejzásadnější pojmy týkající se fenoménu pozemkových úprav? To vše si můžete přečíst v následujícím rozhovoru.

Paní ředitelko, mezi našimi čtenáři je řada nových starostek a starostů. Jak byste ve stručnosti vysvětlila roli Vašeho úřadu ve vztahu k obcím?

Státní pozemkový úřad je klíčovým partnerem především pro ty představitele obcí, kteří vnímají svoji obec jako celek; čili zastavěnou i nezastavěnou část společně, a mají zájem zvyšovat atraktivitu území pro stávající obyvatele, stejně jako chtějí vytvářet dobré podmínky života na venkově pro budoucí generace.

Další obdobnou otázkou je pojem komplexní pozemkové úpravy, co si pod tím má nový starosta představit?

Protože je proces pozemkových úprav složitý a administrativně náročný, tak novým starostům doporučuji, aby navštívili nejbližší místně příslušnou pobočku našeho úřadu, kde jim kolegové vysvětlí veškeré souvislosti, přínosy i potenciální dopady či rizika.

Za nejlepší cestu považuji předávání zkušeností od starostů, kteří již procesem pozemkových úprav prošli, mají dokončené realizace, naučili se čerpat z různých finančních zdrojů a v krajině se mohou prezentovat konkrétními příklady dobré praxe. O to se snažíme spolu se Sdružením místních samospráv v rámci seminářů pro starosty v jednotlivých krajích. Zde je možné také získat mnoho podrobných informací. Nejvýstižněji v tomto směru hovoří zákon o pozemkových úpravách, a to zejména jeho paragraf 2. Na tomto místě bych ráda vyzdvihla několik zásadních skutečností, a to konkrétně: Pozemkové úpravy jsou realizovány ve veřejném zájmu; prostorově a funkčně se jimi uspořádávají pozemky za účelem vytvoření podmínek pro racionální hospodaření vlastníků půdy; ke všem pozemkům se zabezpečuje přístupnost; pozemkovými úpravami se také zajišťují podmínky pro zlepšení kvality života na venkově včetně napomáhání diverzifikace hospodářské činnosti a zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství v oblasti snižování negativních účinků povodní a řešení odtokových poměrů v krajině a v neposlední řadě pozemkové úpravy zajišťují zvýšení ekologické stability území.

Jednoduše řečeno. V procesu pozemko-

Svatava Maradová pochází z Jihomoravského kraje. Žije v obci Šardice na Hodonínsku, a proto jsou jí jak problémy života na vesnici, tak otázky koncepčního rozvoje venkovského prostoru osobně velmi blízké. V oboru pozemkových úprav pracuje již od roku 1996.

Ve volných chvílích se společně s manželem věnuje environmentální výchově dětí i dospělých. Společně realizují na svých pozemcích drobná opatření v krajině.

Mimo základní osu rozhovoru jsme paní ústřední ředitelku požádali i o stanovisko k současnému stavu vydávání tzv. historického církevního majetku. Text uvádíme v nezkráceném znění...

SPÚ administruje proces tzv. „Církevních restitucí“ podle zákona 428/2012 Sb., v platném znění. Státní pozemkový úřad působí v rámci tohoto procesu jak v pozici povinné osoby, která má s církvemi a náboženskými společnostmi (oprávněnými osobami) uzavřít dohody o vydání zemědělského majetku, a zároveň jako správní orgán, který schvaluje dohody uzavřené mezi oprávněnými osobami a všemi povinnými osobami, které vydávají zemědělský majetek (kromě SPÚ jsou jimi např. Lesy České republiky, s. p.). Jako správní orgán rovněž rozhoduje v případech, kdy k uzavření dohody nedošlo a oprávněná osoba požaduje rozhodnutí o vydání. Zde je třeba zdůraznit, že proces majetkového vyrovnání s církvemi probíhá podle správního řádu a prvoinstančními správními orgány

jsou jednotlivé Krajské pozemkové úřady. Podklady pro vlastní rozhodování připravují týmy odborníků. Do kompetencí Krajských pozemkových úřadů nelze vstupovat, a proto je vždy potřebné počkat v rozsahu jednotlivých nemovitostí na rozhodnutí správního orgánu. Do konce roku 2013 podaly oprávněné osoby Státnímu pozemkovému úřadu jako povinné osobě 3454 výzev k vydání 68465 pozemků a 469 staveb. Nutno poznamenat, že požadované pozemky, jak byly ve výzvách uvedeny, současný katastr nemovitostí neeviduje. Proto bylo nutné provést řádnou identifikaci požadovaného majetku, tj. jeho srovnání s aktuálním stavem katastru nemovitostí, a v celé řadě případů bylo nutné geometricky obnovit původní parcely. Dalším krokem byla lustrace pozemků z hlediska zákonných překážek, bránících vydání. Opět bylo nutné některé pozemky geometricky rozdělit na vydávanou a nevýdávanou část. Teprve po všech těchto krocích, a rovněž po prověření právního titulu na vydání, je možné přistupovat k uzavření dohod.

Do současnosti uzavřel SPÚ 2075 dohod o vydání 24507 pozemků o celkové vý-

měře 16652 ha. Z toho počtu jich bylo dosud schváleno 1573, což představuje 18637 pozemků o výměře 12889 ha. Kromě toho schválily krajské pozemkové úřady i 1506 dohod, kterými Lesy ČR vydaly 15296 pozemků o celkové výměře 69134 ha.

V případech, kdy nedojde k uzavření dohody ve stanovené lhůtě šesti měsíců, mohou oprávněné osoby podat návrh krajskému pozemkovému úřadu, aby o vydání nemovitosti rozhodl meritorně. Takto již krajské pozemkové úřady rozhodly o vydání 1012 pozemků o výměře 889 ha za povinnou osobu Státní pozemkový úřad a dále o vydání 298 pozemků o výměře 10828 pozemků za povinnou osobu Lesy ČR.

Přes značně nepříznivé podmínky, které byly v době nabytí účinnosti zákona o Státním pozemkovém úřadu vytvořeny, probíhá dnes již tento proces kontinuálně bez větších komplikací a předpokládáme, že zákonné lhůty ve většině případů dodržíme.

vých úprav je zásadním dokumentem plán společných zařízení, který je neopomenutelným podkladem pro územní plánování a jde v podstatě o „jízdní řád“ realizace koncepčního rozvoje dotčeného území.

Jedním z nejkomplicovanějších momentů komplexních pozemkových úprav je získání souhlasu vlastníků půdy. Ne vždy se to daří, neboť řada majitelů v obci již dávno nebydlí. Lze povinnou hranici 75 procent řešené výměry nějakým způsobem obejít?

Pozemkový úřad může rozhodnout o schválení návrhu pozemkových úprav tehdy, pokud s ním souhlasí vlastníci alespoň tří čtvrtin výměry pozemků řešených v pozemkových úpravách. Povinnou hranici obejít nelze a v praxi to znamená mnohdy komunikačně i časově náročné projednávání s vlastníky pozemků.

Situace, kdy nelze pozemkové úpravy dokončit, protože vlastníci nevyjádřili souhlas s návrhem v potřebném rozsahu, nastávají však zcela výjimečně. Jsou to ojedinělé případy v rámci celé ČR.

Váš úřad každoročně vyhlašuje soutěž Společné zařízení roku. Co si pod tímto neobvyklým názvem představíte?

Společná zařízení jsou navrhována v procesu pozemkových úprav. Jde například o hlavní a vedlejší polní cesty, biocentra, biokoridory, protierozní meze, průlehy, zasakovací pásy, revitalizace vodních toků, poldry, mokřady, ochranné hráze a jiná opatření. Pozemkový úřad vybraná opatření pro jednotlivé obce dokáže po pozemkových úpravách také realizovat, a to jak z národních zdrojů, tak z Programu rozvoje venkova. Soutěž „Společné zařízení roku“ vyhodnocuje právě ty nejlepší realizace, které pozemkový úřad v uplynulém období dokončil.

Do budoucna bychom rádi zvýšili prestiž této soutěže, a proto jednáme s Ministerstvem životního prostředí o „Ceně české krajiny“.

Letos byl vyhlášen již 8. ročník této soutěže. Můžete nám přiblížit jeho vý-

sledky?

Společná zařízení byla odbornou komisí hodnocena celkem ve třech kategoriích. Současně byla vyhlášena Cena Státního pozemkového úřadu a Cena veřejnosti. Cenu Státního pozemkového úřadu získala Pobočka Zlín za realizaci protipovodňových opatření v katastrálním území Lhotka u Zlína. Společné zařízení zaujalo porotu svým polyfunkčním charakterem. Tvoří ho výstavba protipovodňových a protierozních ochranných prvků, a to ochranná nádrž, přehrážky na toku, záchytné a svodné prvky, zasakovací pásy, polní cesty a propustky, interakční prvky a zatravnění. Smyslem byla především ochrana území a sídel před povodněmi, zpřístupnění pozemků a zlepšení dosavadního monotónního rázu krajiny.

Ze své praxe znám obce, které jsou v situaci, kdy stát před několika lety prodal pozemky vhodné pro budování společných zařízení a nyní se zde proces pozemkových úprav ocitl na mrtvém bodě. Kdo by v tomto případě měl potřebnou půdu vykoupit zpět?

Státní pozemkový úřad může ze zákona, pokud to je s ohledem na dosažení cílů pozemkových úprav potřebné, v průběhu pozemkových úprav vykupovat od vlastníků pozemky ve prospěch státu. Jedním z hlavních cílů připravované novely zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, je koncepční vytváření strategické rezervy státní zemědělské půdy nejen pro rozvojové programy státu, ale také pro pozemkové úpravy. Nově definovanou rezervu bude náš úřad udržovat a doplňovat nákupem a směnou pozemků, případně využíváním předkupního práva.

Ve svých odpovědích zmiňujete často problém eroze půdy. Daří se s pozvolným odnosem půdy v našich podmínkách bojovat, nebo nás čekají ještě krušné časy?

Půdu je potřeba vnímat jako nenahraditelný a omezený přírodní zdroj. OSN vyhlásila rok 2015 za mezinárodní rok půdy, je tedy

zřejmé, že degradace půdy, nejen vodní erozí, je problémem v celosvětovém měřítku.

V rámci procesu pozemkových úprav se nám daří navrhovat a následně realizovat řadu technických či biotechnických protierozních opatření... V loňském roce Státní pozemkový úřad zrealizoval protierozní opatření v hodnotě přibližně 50 milionů korun.

Méně se nám daří realizovat organizační a agrotechnická opatření plošného charakteru (plošné zatravnění, výsev do meziplodin či vrstevnicová orba). Zde je nutné zdůraznit, že míru erozního ohrožení mohou velmi významně ovlivnit vhodným způsobem hospodaření především uživatelé zemědělské půdy, a proto se snažíme se zástupci zemědělských nevládních organizací diskutovat a hledat oboustranně přijatelná a z pohledu ochrany půd také účinná řešení.

Prosba všem opozdilcům

V minulých týdnech probíhala hlavní vlna výběru členských příspěvků.

Velmi prosíme všechny opozdilce o úhradu. Jedná se o klíčový příjem našeho Sdružení, z něhož financujeme aktivity ve prospěch našeho venkova, obcí i neziskového sektoru.

Děkujeme!

V případě dotazů kontaktujte prosím Hlavní kancelář Sdružení.

E-mail: info@smscr.cz
Telefon: 577 688 103

Společné zařízení v k. ú. Lhotka (Zlínský kraj) před a po realizaci.

Místní akční skupiny: dvojí příležitost pro rozvoj venkova

Dlouho slibovaný nástup nového programovacího období 2014 – 2020 se pomalu stává skutečností. Integrální součástí architektury nových operačních programů budou rovněž místní akční skupiny (MAS) aplikující metodu komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Jedná se o „klastry“ tvořené obcemi, neziskovým sektorem a místními podnikateli, a to tak, že žádný ze sektorů nesmí tvořit rozhodovací většinu. Vícesektorové partnerství je tedy zárukou, že budoucí rozhodování bude zrcadlit rozmanitost a také invenci různých aktérů ve venkovském prostoru. Základem fenoménu MAS je kompaktní funkční území propojené na bázi dobrovolnosti a zejména strategie, která bude prubířským kamenem dalšího rozvoje, založeném na rozdělování

MAS oproti současným 112, a to nejen z prostředků Programu rozvoje venkova, ale **nově především z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP)**, který přebírá otěže pomyslné vlnkové lodi metody CLLD s výraznou finanční alokací, která přesahuje 10 mld. korun. Kromě toho budou moci některé MAS přerozdělovat také prostředky z OP Zaměstnanost a z OP Životní prostředí. Výběr MAS už pokročil v OP Životní prostředí, v OP Zaměstnanost to budou spíše počtem obyvatel početné MAS, které na základě předpokládaného koeficientu budou realizovat pro tuto oblast své intervence. **Celkem se bude jednat o více než 17 miliard korun**, tedy až čtyřnásobek toho, co MAS přerozdělily do venkovských oblastí

ve formě finančně menších projektů doposud. Hrazeny budou rovněž částečně administrativní náklady MAS, byť bude nezbytné na režii MAS rovněž přispívat z externích zdrojů, například z členských příspěvků. Mezi způsobilé výdaje budou rovněž nově patřit výdaje na **animaci**

prostředků z vybraných operačních programů.

Samotný **důraz na strategii** bude v nastupujícím programovém období výraznější, než tomu bylo doposud. Každý projekt, který obce budou zpracovávat, by měl být ve strategii svoji oporou, tedy jakési objasnění a zacílení, a to zejména pokud svým měřítkem alespoň trochu přesahuje rámec jednoho katastrálního území. Strategie jednotlivých MAS budou hodnoceny a schvalovány v gesci Ministerstva pro místní rozvoj ve druhé polovině letošního roku a spolu s certifikací každé MAS (certifikace je v působnosti Centrálního pracoviště Státního zemědělského intervenčního fondu v Praze), se jedná o dvojici základních podmínek pro úspěšnou implementaci vybraných operačních programů.

Oproti minulému programovacímu období nastane v roli a uplatnění modelu MAS několik zásadních změn. Předně se odhaduje, že může být podpořeno více než 180

území v oblasti regionálního školství. V rámci MAS tak bude moci působit specializovaný manažer, který bude provádět osvětu a asistenci při přípravě projektů zaměřených na zkvalitňování vzdělávacího systému na regionální úrovni.

Další důležitou novinkou, je **princip tematické koncentrace**, která se projevuje především v omezenějším spektru projektů, které budou moci MAS podpořit. Například z prostředků IROP se bude jednat o **investice do zvyšování bezpečnosti silniční dopravy, výstavby cyklostezek, sociální podnikání, sociální bydlení, zařízení pro komunitní služby a investice v mateřských a základních školách v podobě rekonstrukcí i vybavení odborných učeben.** Všechna tato témata budou podporována v rámci specifických podvých, které budou jednotlivé MAS vyhlášovat od příštího roku. Výhodou čerpání prostředků přes MAS bude administrativní zázemí přímo v regionu, kofinancování pro-

jektu ve výši až 95% způsobilých výdajů ze strany EU a možnost zohlednit místní specifika daná strategií MAS.

Jak naznačují předchozí řádky, úsilí vložené do rozvoje komunitně vedeného místního rozvoje v České republice se pomalu zúročuje. Přesto **bude nutné překonat obtížnou druhou polovinu roku 2015**, kdy se MAS mohou ocitnout nakrátko v určitém mezidobí před začátkem financování administrativních činností ze zdrojů IROP (PO 4.2). Zde je potřeba zvážit podporu z externích zdrojů a rezerv tak, aby MAS mohla v roce 2016 naplno a zodpovědně započít novou etapu své existence. Lze předpokládat, že v rámci každé MAS budou dále rozvíjeny týmy specialistů regionálního rozvoje, kteří budou zvyšovat absorpční kapacitu daného území. Zde již míříme k oné druhé příležitosti pro rozvoj venkova.

Místní akční skupina totiž kromě své pevně dané role v implementační struktuře nových operačních programů je také inovativním společenstvím v území a zajímavou

Hasiči jsou také tématem MAS

Mezi oblastmi podpory, které budou financovány přes MAS, dlouhodobě scházeli hasiči. Integrovaný regionální operační program sice s nimi počítá v rámci svého opatření 1.3, ale pouze skrz přímé, individuální projekty. Navíc se podpora soustřeďuje pouze na území cca 100 obvodů ORP, které jsou vystaveny zvýšeným rizikům v důsledku sucha a požárů a přednostně na jednotky typu JPO2 a JPO3.

Existence jednotek a hasičských sborů je v obcích nenahraditelná, a to jak v úrovni zásahů při krizových stavech, tak i jako nedílná složka komunitního života. O to větším problémem je skutečnost, že MAS nemůže ze svých alokací na realizaci Strategie MAS hasiče podporovat. Z tohoto důvodu SMS ČR vyvinulo úsilí změnit danou situaci. Jednání s vedením Ministerstva pro místní rozvoj a následně s vedením Hasičského záchranného sboru ČR vedl 1. místopředseda Radim Sršeň. Je dobrou zprávou, že se podařilo dosáhnout širší shody, alespoň pro zapojení MAS do podpory hasičů ve vybraných územích. Naším vyjednávacím cílem je dosáhnout skrze MAS plošné podpory hasičských jednotek v území, a to také na úrovni JPO5. Investic by se mohly dočkat stavební objekty (hasičárny), i mnohdy zastaralá zásahová technika.

platformou spolupráce mezi jednotlivými obcemi za interakce s dalšími partnery, samozřejmě na principu vzájemné rovnosti. S cílem popsat a rozpracovat nové účinnější modely spolupráce obcí v MAS připravilo Sdružení místních samospráv ČR **projekt MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů podpořený z OP Lidské zdroje a zaměstnanost**. Již nyní se daří popsat a zachytit řada inovací, které v rámci jednotlivých MAS postupně vznikají s cílem ulehčovat starostům výkon povolání, a to jak v oblasti dotačního poradenství, tak i v dalších tématech. Pomoc, kterou mohou MAS poskytovat, může být o to užitečnější tam, kde místní samospráva nemá na různých ústláno, tedy v prostředí nejmenších obcí.

Princip komunitně vedeného místního rozvoje stojí na svém startu a je otevřen aktivním a spolupráce schopným účastníkům místního života a rozvoje. **Místní akční skupiny mohou stále ještě přijímat do svých řad nové členy (obce, nezis-**

Operační program	Alokace (mil. EUR)	Alokace (mil. Kč)
IROP	304	8360
IROP (animace a realizace SCLLD, včetně animace škol)	85	2 337,5
OP ŽP	18	495
OP Z	67,3	1 850,75
PRV	146	4015
PRV (projekty spolupráce MAS)	7	192,5
Celkem	627,3	17 250,75

kovky, právnické osoby, podnikatele, zemědělce). Jsme přesvědčení, že také ve Sdružení místních samospráv přichází čas, abychom oslovili další obce, města či městské části a nabídli jim členství. Naši silnou stránkou je hájení společných zájmů s cílem směřování ke kvalitnímu rozvoji života v místních komunitách. Naše sdružení je také místem, ve kterém mají své zastání a plnoprávnou komoru neziskové organizace v Komoře organizací. Využijme našich společných zájmů a pozvěme nové obce

a neziskové organizace do Sdružení místních samospráv. Pomozte nám prosím, tuto práci udělat. Napříč venkovem využijme metodu komunitně vedeného místního rozvoje ke společnému prospěchu. Podporujeme zároveň místní akční skupiny a budme jejich vůdčími osobnostmi nebo aktivními členy.

Mgr. Tomáš Chmela

Mgr. Petr Žůrek

Projekt MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů

Kulatý stůl v MAS Litomyšlsko

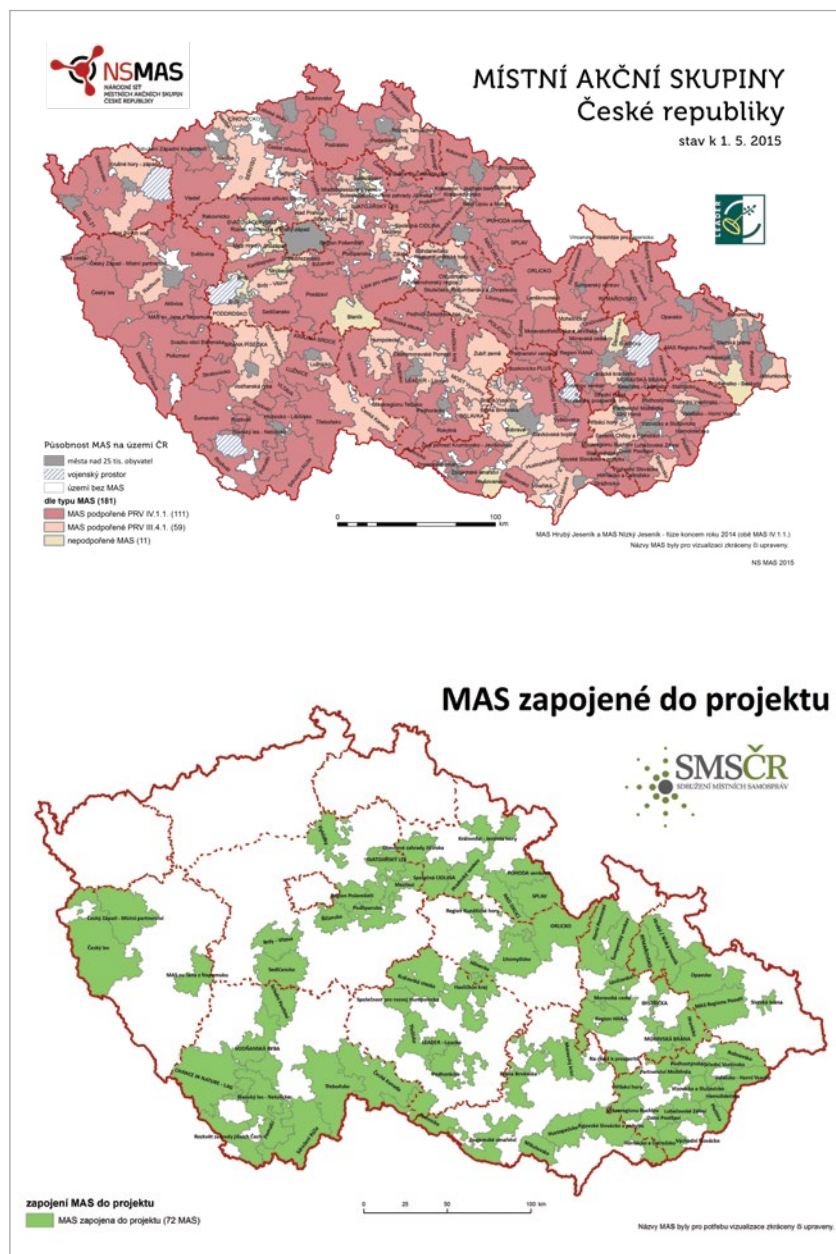

MAS Otevřené zahrady Jičínska

Kulatý stůl v MAS Pošumebří

Na počátku roku probíhaly v MAS zapojených do projektu našeho Sdružení kulaté stoly starostů. Byly věnovány diskusím nad budoucí rolí MAS a také prezentací aktualit, které se vztahují k novému programovacímu období.

Bioodpad z venkova do města a zpět?

Starosta Kovářova Pavel Hroch reaguje na novou legislativní povinnost

Podle novely zákona o odpadech musí obec umožnit lidem třídit bioodpad. Novela nařizuje, aby všechny obce zajistily svým obyvatelům buď speciální kontejnery, velkoobjemové nádoby, pytlový sběr komunitní kompostárnu. Domácí kontejnery tuto povinnost samy o sobě neplní, protože neřeší veřejná prostranství a další místa, kde může bioodpad vznikat.

Obce třídění bioodpadu lidem musí umožnit minimálně od dubna do konce října. Byť by to bylo třeba jen pro jednoho člověka. Tolik říká platná legislativa, která se odvolává na limity Evropské komise snižovat podíl biologicky rozložitelného odpadu na skládkách. Náš cíl je nyní snížit skládkování bioodpadu o 50 procent oproti roku 1995. Česká republika údajně cílovou hodnotu přesahuje zatím o 130 000 tun ročně. Za nesplnění povinnosti z médií zaznívají hrozby vysokých pokut.

Jak si starosta v této situaci má poradit? Naše obec leží na území Svazku obcí Milevska a z Operačního programu životní prostředí jsme společně přes tento mikroregion pořídili kompostéry do domácností s dotací 1 milion korun. Tímto opatřením výrazně minimalizujeme tok bioodpadů ven z domácností, kde už se musí postarat obec. Leč ani tento progresivní krok nám bezesbytku nestačí. Stále musíme zajistit také řádnou likvidaci zeleně z veřejných prostranství. Ne, že bychom to neuměli, ale dosavadním postupem se nevejdeme do legislativních škatulek daných zákonem o odpadech a jeho prováděcí vyhláškou. V minulosti bylo vedení naší obce domluveno s místním družstvem a trávu, kterou jsme posekali na obecních pozemcích, jsme vozili na hnojiště. Zemědělci vzniklý kompost posléze, třeba po půl roce, rozmetali a vrátili do půdy. Bohužel, tato

sedlácká cesta již v novém systému stačit nebude, neboť naše zemědělské družstvo nemá speciální povolení na kompostování bioodpadu.

A jak se na novou situaci připravujeme? Kovářov si vybudoval sběrný dvůr, takže novou legislativní úpravu teď chce řešit přistavením kontejneru, který bude označen jako bioodpad a rychle rozkladatelné odpady. V průběhu března jsme také museli uzavřít smlouvu s kompostárnou - nejbližší je zatím v Písku, plánuje se taky v Milevsku. A za odebrání bioodpadu musí nyní naše obec kompostárně platit. Naštěstí se jedná fakticky pouze o bioodpad vzniklý na veřejných prostranstvích, protože domácnosti poctivě kompostují.

„...vozit trávu z venkova do města je proti zdravému rozumu.“

Přestože od počátku dubna již jedeme v novém režimu, pochopitelně se na celou situaci dívám s odstupem. Pro mě, jako starostu Kovářova, je to celé nesmysl, protože vozit trávu spolu se vzduchem z venkova do města je proti zdravému rozumu. Myslím si, že tráva by měla vždycky zůstat tam, kde vyrostla, a měla by posloužit jako hnojivo pro další úrodu na polích i v zahradách. Mám podezření, že legislativci a úředníci, kteří sedí v Praze, si vůbec neuvědomují, jak vypadá venkov, venkovské prostředí. Veřejnost tak skrytě učíme, zajít si pro kompostovanou zeminu do hobby-marketu, místo klasického nakládání s trávou, listím a odpadem ze zahrádek v obci samotné.

A jak se nová povinnost promítne do našich obecních financí? Díky domácímu kompostování nebude množství bioodpadu

tak velké, jako by tomu bylo, kdybychom každé domácnosti dali k dispozici hnědou popelnici na bioodpad. Přesto musíme dle platné legislativy zařídit alespoň jedno sběrné místo. Pořídili jsme proto kontejner za asi 45 tisíc korun. Do nejbližší kompostárny v Písku to je z Kovářova 35 kilometrů. V případě častých svozů a zapojení pracovní síly se tak můžeme dostat až na 100 tisíc korun ročně.

Nabízí se v této souvislosti otázka, jak řešit nakládání s bioodpadem do budoucna? Jednou z možností, jak na novou legislativní situaci reagovat, je zřídit si tzv. komunitní kompostárnu. Obec by musela vytyčit plochu v obci, která by měla být - pokud možno - i v dohospodářsky zabezpečena. Vozit by se tam ale mohl nikoli odpad, ale jen materiál pro další využití. Cílem je, aby obec měla nakládání s bioodpadem maximálně pod svou kontrolou. Bez dotací do této nové infrastruktury se ale v budoucnosti neobejdeme.

*Pavel Hroch
regionální koordinátor SMS ČR (projekt
MAS jako nástroj spolupráce obcí)
starosta obce Kovářov (Jihočeský kraj)*

Letecký pohled na obec Kovářov

Nový obalový kolektivní systém. Ano či ne?

Od března loňského roku až do letošního 26. ledna běželo na Ministerstvu životního prostředí správní řízení o udělení licence nové společnosti, která by vytvářela alternativní nabídku na poli obalových kolektivních systémů. Je pozoruhodné, že po patnáct let se v prostředí České republiky konstitoval pouze jediný systém – EKO-KOM. Aktuální výsledek procesu vstupu nového subjektu je negativní. Co tato skutečnost bude znamenat pro obce?

Jedním z primárních cílů našeho sdružení je usilovat o co nejpríznivější ekonomický a legislativní rámec obcím, v mnoha ohledech především těch menších, které z hlediska finančního i personálního čelí mnoha složitým okolnostem. Jednou z takových je i systém přerozdělování prostředků plynoucích z vybírání separovaných obalových materiálů (papír, sklo, plasty), který je již patnáctým rokem v gesci jediné společnosti. V průběhu správního řízení se naše sdružení na základě stanoviska předsednictva, přiklonilo k jednoznačné podpoře vzniku konkurenčně orientovaného prostředí obalových kolektivních systémů, a to s cílem vytvořit komfortní prostor obcím tak, aby mohly z předkládaných nabídek zodpovědně posoudit a vybrat tu, která v místních podmínkách lépe vyhovuje.

Bohužel po téměř ročním posuzování projektu nového subjektu došlo v lednu letošního roku k neudělení licence a nyní běží vůči negativnímu verdiktu Ministerstva životního prostředí odvolací řízení (rozklad). Období téměř ročního posuzování autorizačního projektu společnosti Interseroh jsme nechtěli využívat k vedení různých názorových kampaní, nicméně nyní, v době kdy se situace vyjasnila, je nutné ji stručně analyzovat. V první řadě je třeba zodpovědět otázku, jaké změny mohly nastat vstupem nového subjektu operujícího s vybranými prostředky za obalové odpady, a dále také uvést, jaký režim obcím momentálně v prostředí trvajícího monopolního systému nastává.

Na základě důkladné analýzy současného monopolního prostředí naše Sdružení nástupem konkurenčního klimatu očeká-

vá zejména zvýšení plateb za separovaný odpad. V současnosti je ročně do systému odváděno asi 1,62 mld. korun. Z těchto prostředků se zpět do obecních rozpočtů vrací 1,26 mld. korun, přičemž zbyvající částka 350 mil. korun je vynakládána na jiné účely. Lze očekávat, že rezerva, o kterou by bylo možno navýšit platby obcím v případě zavedení efektivnějšího kolektivního systému, je minimálně 10 až 20 procent. Zároveň je třeba připomenout, že se v tomto směru podařilo jménem našeho Sdružení předjednat formou smlouvy o smlouvě budoucí se společností Interse- roh garanci vyšších odměn pro naše členské obce.

Nicméně zatím se výraznější systémová změna v oblasti nakládání se separovaným odpadem nedá očekávat. Proto se podívejme také na rekapitulaci situace v posledních několika měsících. V průběhu roku 2014, v době běžícího řízení o udělení licence konkurenční společnosti, byly obcím společností EKO-KOM předkládány nové smlouvy. Dokonce na sklonku roku 2014 došlo k mírnému navýšení odměn, i tato pozitivní změna však byla podmíněna podpisem nové smlouvy. V ní krom mnoha dílčích změn figuruje například bonus za energetické využití separovaného odpadu (např. spálením ve spalovně), dále jsou

zde prodlouženy výpovědní lhůty smlouvy a v neposlední řadě jsou navýšeny smluvní pokuty. V této souvislosti jsme zaznamenali opakované ujištění společnosti EKO-KOM, že tento instrument není a nebude využíván. Proto se nelze ubránit otázkám, proč jsou tedy změny tohoto typu do nové smlouvy vůbec vtěleny? Z informací mnoha starostů je rovněž patrné, že navzdory snahám o dojednání dílčích úprav předkládané smlouvy, nedošlo v drtivé většině případů k dohodě a text nedoznal žádných korekcí. V této souvislosti je nutné upozornit na ustanovení § 21 zákona o obalech, který ve svém odstavci 3 uvádí, že autorizovaná společnost je povinna uzavřít s každou obcí, která projeví zájem o spolupráci smlouvu za obdobných podmínek, jako s jinými obcemi. Je otázkou, zda výklad slova obdobný, které je v citované normě použito, lze zaměnit se slovem stejný, neboť právě plošně stejný typ smlouvy je obcím předkládán nyní ke schválení. Závěrem se poohlédneme za situací těch obcí, které smlouvu a AOS EKO-KOM dosud nepodepsaly. Jedná se celkem o zhruba stovku místních samospráv, které z různých důvodů předložený jednotný dokument neschválily a nyní čelí snahám o vypovězení původních smluv. Ty samozřejmě dosud bez rozdílu platí, nicméně

Nákladovost současného systému zpětného odběru vysloužilých obalů

(absolutní částky se redakci navzdory žádosti obce Němčovice určené AOS EKO-KOM nepodařilo zjistit; procentuální podíly odpovídají veřejným údajům AOS EKO-KOM)

Popis nákladu	Podíl z celku
Platby obcím	70%
Podpora třídíček výroby druhotných surovin	8%
Podpora recyklace a konečného zpracování	7%
Odvody státu (např. SFŽP)	2%
Náklady na propagaci a vzdělávání	5%
Administrativa a řízení	2%
Evidence obalů a služby klientům	2%
Evidence odpadů a služby obcím	3%
Audity a kontroly	1%
Celkem	100%

Užitečný kontakt pro zájemce o problematiku EKO-KOM ve vztahu k obcím

Karel Ferschmann, starosta obce Němčovice, předseda PS SMS ČR pro životní prostředí

e-mail: starosta@nemcovice.cz
telefon: +420 603 315 320

AOS EKO-KOM nemá zájem na jejich pokračování a ukončení těchto smluvních vztahů směřuje k měsíci září letošního roku. Obce, které tímto gestem poukazují na nevýhodnost nových smluv tak jsou vystaveny riziku, že jim nebude vyplácena odměna za separovaný odpad. V neposlední řadě musíme zmínit také fakt,

že celou situaci v současnosti prošetřuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který zkoumá, zda nedochází ke zneužití monopolního systému a k diskriminaci těch obcí, které disponují původními smlouvami. Sdružení místních samospráv celou situaci bedlivě sleduje a netají se s tím, že monopolní nastavení systému nakládání se sepa-

rovanými odpady, není pro obce výhodné. I nadále tak bude podporovat větší pluralitu a posílení konkurenčního prostředí vedoucího ke snížení nákladů a ke zvýšení odměn pro obce zajišťující zpětný odběr.

-red.-

Téma

Evropský venkovský parlament: svěží vítr v rozvoji venkova

SMS ČR je aktivním podporovatelem Evropského venkovského parlamentu (ERP, European Rural Parliament), který v roce 2015 vstupuje do svého druhého ročníku. Parlament funguje jako společné fórum pro výměnu názorů a zkušeností mezi národními venkovskými hnutími. Nosnou myšlenkou je prezentovat venkovská hnutí na evropské úrovni jako významného hybatele občanské společnosti pro místní rozvoj, přičemž ERP je odpovědí na potřebu posílení postavení evropského venkova tím, že zvyšuje povědomí o venkovu mezi evropskými strukturami.

Trocha historie...

První Evropský venkovský parlament se konal v Bruselu v listopadu 2013 ze společné iniciativy ERA (Evropská venkovská aliance, nyní součást ERCA), ERCA a PREPARE, jehož hlavním organizátorem byla skupina severských národních hnutí pro venkov, vedené Švédským venkovským hnutím (Hela Sverige ska leva). Celkem 150 lidí z 30 zemí, kteří se zúčastnili tohoto setkání, se shodlo na tom, že iniciativa by měla pokračovat s cílem posílit hlas evropského venkova.

Venkovské hnutí, hybatel rozvoje venkova v Evropě

Venkovská hnutí fungují ve většině zemí Evropy a představují síť místních komunit, které se aktivně podílejí na rozvoji svého území. Společenství evropských venkovských hnutí postupně silí napříč celou Evropou. Volání po spolupráci mezi národním venkovským hnutím a Evropskou sítí pro venkov zvyšuje tlak na úřady s rozhodovací pravomocí, což vykrystalizovalo ve vznik venkovského parlamentu.

Mobilizovaný a organizovaný evropský venkov

Do evropského venkovského parlamentu se zapojuje doslova celá Evropa. Pořadatelství je na principu rotace a hlavními organizátory jsou Evropská asociace venkovských komunit- ERCA, PREPARE a Evropská asociace LEADER pro rozvoj venkova - ELARD.

ERP si klade za cíl dát venkovským hnutím hlas a ovlivnit politiku rozvoje venkova tak, aby se zájmy a blaho venkovských komu-

nit odráželo v národních a zároveň evropských politikách. Implementací a praktickým prováděním evropských programů by měla být podpořena svépomoc, společné porozumění, solidarita a také spolupráce mezi venkovskými komunitami.

Zeměpisně se jedná o pan-evropské úsilí, které se rozšiřuje i mimo EU, aby mohla pojmut všechny další země, kterým není jejich venkov lhostejný, a chtějí se připojit ke společnému hnutí. ERP má v této chvíli obrovský potenciál právě v kontextu s nového programového období EU a v souvislosti s formováním politik na vnitrostátní úrovni, které jsou velmi důležité pro blaho venkovských komunit. Venkovské komunity na celém kontinentu pak mohou mít prospěch z výměny myšlenek a osvědčených postupů v oblasti rozvoje venkova.

Národní kampaně

Jádro úsilí ERP je zároveň probíhající řada národních kampaní, jejichž cílem je v každé účastnické zemi shromáždit tzv. „kaskádu myšlenek“ z venkovských komunit. Tato kaskáda začíná na místní úrovni, dále se shromáždí v regionech a krajích, syntetizována bude na vnitrostátní úrovni a následně přenesena na evropskou úroveň k vytvoření návrhu manifestu pro evropský venkov. Tento manifest bude diskutován, případně upraven pozměňovacími návrhy a následně schválen na Plenárním shromáždění ERP. Národní kampaně jsou v současné době spuštěny ve 34 zemích Evropy, mezi nimiž jsou téměř všechny členské státy EU včetně ČR a všechny státy západního Balkánu,

Moldavsko a Turecko.

Kampaně jsou v každé zemi organizovány občanskými společnostmi nebo nevládními organizacemi zvolených buďto z řad partnerů nebo členů PREPARE, ERCA a ELARD. V České republice pozici národního šampiona zastává NS MAS za spolupráce s dalšími organizacemi, které se aktivně podílejí na rozvoji venkova, mezi nimiž je i SMS ČR.

Plenární shromáždění 2015

Vývrcholení kampaně v podobě Plenárního shromáždění proběhne v městečku Schärding v Horním Rakousku během prvního listopadového týdnu 2015. Jedná se o třídní akci, kde jeden den je tvořen studijní cestou za cílem prožít dobré praxe, která povede po okolí místa konání a jednu ze zastávek tvoří i návštěva ČR u MAS Šumavsko a MAS Rozkvět zahrady jižních Čech.

Shromáždění se zúčastní více než 300 lidí ze zemí zapojených do národní kampaně (5 delegátů z řad reprezentantů venkova za každou účastnickou zemi), plus reprezentanti předních organizací zaměřených na rozvoj venkova a zástupci Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady Evropy. Shromáždění pak bude zakončeno přijetím manifestu pro evropský venkov a podpůrné Zprávy, jenž bude zaměřena jak na venkovské komunity, tak na vlády napříč Evropou a na instituce EU.

Ing. Radim Sršeň, Ph.D.
1. místopředseda SMS ČR

SMS ČR odmítá další snižování počtu pošt na venkově

Nedávno skončilo mezirezortní připomínkové řízení Návrhu nařízení vlády o stanovení minimálního počtu provozoven pro poskytování základních služeb. Zjednodušeně řečeno je navrhováno, kolik pošt má být tak zvané povinných.

Dlouhodobé téma zachování dostupnosti poštovních poboček na venkově pomalu ukrajuje další mezník. Dne 10. dubna totiž skončilo mezirezortní připomínkové řízení návrhu nařízení vlády z dílny Českého telekomunikačního úřadu, který obsahuje číslkové **určení minimálního počtu pošt v České republice na úroveň 2 100**. Není bez zajímavosti, že v současnosti na našem území funguje pro veřejnost celkem 3 314 pošt, z nichž více než stovku provozují partneři České pošty jako franšizu. Oněch zhruba **1 200 pošt, které se ocitají v množině tak zvané nepovinných však dlouhodobě čelí nejisté budoucnosti**. Jedná se zejména o pošty v obcích, kde není dvoustupňová základní škola, matrika či obecní stavební úřad. Ačkoliv držitel poštovní licence pro poskytování základních služeb (tedy těch, které z hlediska veřejného zájmu mají vysokou důležitost) má dle zákona č. 29/2013 Sb. o poštovních službách povinnost **plnit poštovní povinnost způsobem, který je v souladu s potřebami veřejnosti**, často se stává, že poštovní pobočky na venkově nejsou náležitě časově dostupné a v mi-

nulosti dokonce docházelo k jejich rušení.

Právě obavy z rušení pošt stály v roce 2013 u novelizace poštovního zákona tak, že zavedl proces stanovení minimálního počtu pošt ve formě vládního nařízení, kterému má předcházet návrh Českého telekomunikačního úřadu. Objevila se tak nová instance, která má jasně deklarovat svoji politickou zodpovědnost za garanci či naopak omezení rozsahu poskytování poštovních služeb. Z předloženého návrhu je zřejmé, že v případě přijetí, by se pro poštovní síť pramálo změnilo. Žádným způsobem nereflkuje potřebu garantovat dostupnost poštovních služeb, a to i navzdory faktu, že **téma dostupnosti poštovních služeb se vůbec poprvé v historii objevuje v programovém prohlášení současné vlády**.

Z výše naznačených důvodů Sdružení místních samospráv jednoznačně odmítlo předložený návrh a požádalo,

aby počet povinně provozovaných pošt v České republice byl stanoven na úroveň **3 300 poboček**. Současně je nutné odpovídajícím způsobem harmonizovat další předpisy tak, aby mohla veřejnost i nadále využívat základní poštovní služby v té nejdostupnější formě.

Tato zásadní připomínka je rovněž v souladu s cíli **Petice za záchranu venkovských pošt**, kterou naše Sdružení iniciovalo na přelomu let 2013 a 2014. Mimořádně silný zájem veřejnosti (111 000 podpisů občanů), je silným argumentem pro zachování sítě pošt i do budoucnosti.

Tomáš Chmela

Právo

Máte dotaz pro právníka?

Právní poradna SMS ČR nabízí starostům právní pomoc

Máte dotaz pro právníka? Pak je právě Vám určena jedna z aktivit projektu Rok v obci – právní poradna. Ta v současné době funguje pod odkazem www.rokvobci.cz/pravni-poradna. Stačí, když nám napíšete svůj problém, na který jste narazili při práci pro obec, a náš právník Vám poradí, jak jej řešit.

Právní poradna je součástí nového informačního portálu, který připravujeme pro představitele obcí I. typu. Zatím sice funguje v provizorní verzi, ale už teď zde najdete zajímavé články na témata, se kterými se setkává starosta malé obce při své práci. Konkrétně se jedná například o informace ke správnímu řádu, problematiku místních komunikací nebo cestovních náhrad. Budou následovat i informace z oblasti život-

ního prostředí, nového občanského zákoníku, trestněprávní odpovědnosti starostů, sociální problematiky v obcích, školství nebo krizového řízení. Všechny důležité informace pod jednou střechou, na portálu www.rokvobci.cz.

I v případě, že naši pomoc aktivně nevyhledáte, můžete pro svou práci využít informace na portálu uvedené a také odpovědi na často kladené dotazy. Vše je na webu přístupné všem zájemcům. Cílem je ulehčit starostkám i starostům malých obcí výkon povolání.

Nejčastější okruhy dotazů:

- nakládání s obecním majetkem, rozpočet obce a veřejné zakázky
- obecní orgány a jejich vzájemné vztahy
- školství a životní prostředí
- regulační pravomoci obce - obecné závazné vyhlášky
- zákon o svobodném přístupu k informacím a další
- ostatní (například pracovní právo, ...)

www.rokvobci.cz/pravni-poradna

evropský
sociální
fond v ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Kontakty na SMS ČR: Adresa sídla SMS ČR je Zlín - Prštné, Nábřeží 599, 760 01, telefony: 577 688 103, 604 345 806, internet: www.smscr.cz, email: info@smscr.cz, Informační zpravodaj SMS ČR vydává Sdružení místních samospráv ČR se sídlem Zlín 760 01, Nábřeží 599, IČ: 75130165, www.smscr.cz, info@smscr.cz, místo vydání Zlín, dat. vydání 19. 5. 2015, 2/2015, ev. č. MK ČR E 20029. Výkonový redaktor: Mgr. Tomáš Chmela; Grafické zpracování: Ing. Petr Machůl +420 776 160 680; Informační zpravodaj SMS ČR je výstupem projektu Ochrana zájmů a servis malých obcím pro udržitelný rozvoj venkova v roce 2015. Dotace na tento projekt byla poskytnuta ze zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj.